

Asia: VN/23928/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko biokaasulaitosten osalta nykytilanne ehdotettua sääntelyä parempi ja selkeämpi, jos ohjeistuksella varmistettaisiin, että sääntelyä sovellettaisiin samalla tavalla kaikissa kunnissa? Olisiko siis parempi, että biokaasulaitoksilta edellytettäisiin aina ympäristölupaa, eikä biokaasulaitoksen menettely vaikuttaisi eläinsuojaan menettelyihin?

Syke katsoo nykytilanteen vaativan selkiyttämistä ja sääntelyn ennustettavuuden lisäämistä. Sääntelyuudistusten ohella tarvitaan kuitenkin myös lupaohjetta. Ohjeistus kannattaa laatia viipymättä ja sen tulisi palvella luvittajien ohella erityisesti luvanhakijoita. Syke muistuttaa myös, että biokaasulaitosten prosessiviipymän minimiajasta tulee säätää. Tarve päästöjä vähentäville käytännöille biokaasulaitoksissa on merkittävä riippumatta laitospuolesta ja syötemateriaaleista (Luostarinen ym. 2023).

Syken näkökulmasta vaikuttaa perustellulta ratkaisulta, että biokaasulaitoksilta edellytettäisiin aina ympäristölupaa, eikä biokaasulaitoksen menettely vaikuttaisi eläinsuojan menettelyihin. Linjaus olisi selkeä ja parantaisi oikeusvarmuutta. Lisäksi sen voi olettaa johtavan biokaasuprosessin ja sen materiaalivirtojen parempaan hallintaan.

Olisi myös mahdollista säätää niin, että biokaasulaitokset olisivat aina lupamenettelyssä ja ilmoituksenvarainen eläinsuoja olisi yhdessä biokaasulaitoksen kanssa aina kunnan lupamenettelyssä silloin, kun laitoksen käsittelymäärä on alle 20 000 tonnia vuodessa. Menettely ei siis riippuisi siitä, käsitelläänkö eläinsuojan biokaasulaitoksessa vain oman tilan syötteitä vai tuodaanko niitä myös muualta. Mitä mieltä olette tästä sääntelyvaihtoehdosta?

Syken näkemyksen mukaan tämä kuulostaa järkevältä. Sen, että laitoksessa käsitellään syötteitä myös muualta, ei tulisi vaikuttaa menettelyyn.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan: ”Jos biokaasulaitos kuuluu hyvin pienelle eläinsuojalle, jolta ei edellytetä ilmoitusmenettelyä, olisi biokaasulaitoksesta tehtävä oma ilmoituksensa.” Pitäisikö näiden eläinsuojien biokaasulaitosten olla lupamenettelyssä vai voidaanko ne käsitellä ilmoituksella? Niiden yhteydessä oleviin, ilmoituksenvaraisuus-kynnyksen alle jääviin eläinsuojoihin ei sovelleta eläinsuoja-asetusta.

Syken näkemyksen mukaan olisi selvintä, että kaikki biokaasulaitokset olisivat lupamenettelyssä. Ainakin kaikille oli tärkeää säätää velvoite raportoida tiedot tuotannosta ja syötteenä käytetyistä materiaaleista. Lisäksi Syke painottaa, että biokaasuprosessin tarpeeksi pitkistä viipymästä sekä biomassojen asianmukaisesta varastoinnista on huolehdittava kaikissa tuotantomittakaavoissa.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö on pyytänyt Suomen ympäristökeskukselta lausuntoa hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta sekä siihen liittyvistä asetusmuutoksista. Hallituksen esitys koskee lumen mereen kaatamisen kieltoa, upottamis- ja hylkäämiskiellon selventämistä

ja teollisuuspäästädirektiivin muutoksia koskien vedyn tuotantoa sekä jätteen kaasutusta ja pyrolyysiä ja eläinsuojien biokaasulaitosten menettelyitä. Suomen ympäristökeskuksen lausunto koskee biokaasulaitosten menettelyitä ja lumen mereen kaatamisen kieltoa.

YSL 18 §

Liittyen hallituksen esitykseen kieltää lumen kaataminen mereen Suomen ympäristökeskus esittää, että lumen mereen kaadon kieltäminen olisi yksiselitteisesti kirjattuna 18-pykälään siten, että upottamis- ja hylkäämiskiello koskisi myös lumen kaatamista mereen. Suomen ympäristökeskus ehdottaa myös, että kiello astuisi voimaan ilman kolmen vuoden ajan voimassa olevia poikkeuksia (mm. lumensyvyyyteen liittyviä ehtoja), jotka tekevät sääntelystä monimutkaista ja tulkinnanvaraista.

Antamalla voimaantulolle vuosi lisäaikaa, lumenkaadolle mereen jäisi paremmin aikaa etsiä korvaavia ratkaisuja, joita ovat joko kuljetusten järjestäminen ja lumen kerääminen tavanomaisille lumenkaatopaikoille tai sellaisten teknisten ratkaisujen käyttöön ottaminen, joilla lumet saadaan käsiteltyä lähellä syntypistettä siten, että lumen tilavuus pienenee mutta myös lumen sisältämä roska saadaan erotettua.

Roskaantuminen ja roskaantumisen mukana vesistöön päätyvät mikromuovit ovat lumen mereenkaadon merkittävimmät ympäristövaikutukset. Kuten perustelumuiustiossakin todetaan, on arvioitu, että mereen päätyy normaalilumisena talvena Helsingin edustalla useita tuhansia kiloja roskaa ja arviolta yli

viisikymmentä miljoona mikromuovipartikkelia (Turunen, S. ym. 2020). Lisäksi on arvioitu, että lumen mereensijoittamiskiellon myötä Helsingin kantakaupungin alueella on arvioitu olevan tarvetta yhdelle tai useammalle tekniselle laiteratkaisulle (Turunen, S. ym. 2020).

VNA ympäristönsuojelusta 2 ja 17 A §

Suomen ympäristökeskus huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole otettu kantaa eläinsuojien yhteydessä olevien biokaasulaitosten 1.1.2025 voimaan tulevan ympäristövahinkorahastolain (1262/2022, YVRL) mukaiseen maksuvelvollisuuteen. Nykysääntelyn mukaisesti sellaiset biokaasulaitokset, joille on

myönnetty ympäristölupa jätteen ammattimaisen tai laitospäiväisen käsittelyn perusteella, tulevat olemaan YVRL:n perusteella joko vuosi- tai kertamaksuvelvollisia käsitellyn jätteen määrästä riippuen.

Syke katsoo, että ympäristövahinkorahastolain liitteitä 1 ja 2 tulisi muuttaa vastaamaan ympäristönsuojelulain liitteiden 1 ja 4 ehdotettuja sanamuotoja, jotta eläinsuojien yhteydessä toimivia biokaasulaitoksia kohdeltaisiin yhdenmukaisesti YVRL:n mukaisessa maksunkannossa. Lisäksi ilmoitusmenettelyyn lisättäväksi ehdotetun liitteen 4 kohdan 9 sanamuoto ”perustettava biokaasulaitos” antaa ymmärtää, että se ei koske jo toiminnassa olevia biokaasulaitoksia esimerkiksi toiminnan muutostilanteissa.

Teknisenä yksityiskohtana Syke ehdottaa, että YSL:n liitteen 1 taulukon 2 uudeksi kohdaksi 11 b) ehdotettu luvanvaraisuusperuste siirrettäisiin listan loppuun kohdaksi 11 d. Siirrolla eläinsuojien luvanvaraisuuskokonaisuus saattaisi muuttua aavistuksen epäselvemmäksi, mutta sillä säästettäisiin paljon tietojärjestelmämuutoksiin vaadittavia resursseja samoin kuin valvontaviranomaisten ja YVRL:n mukaisen maksunkantoviranomaisen työtä, kun olemassa olevia luvanvaraisuusperusteita ei tarvitsisi muuttaa kaikille turkistarhoille, kalankasvattamoille, kalanviljelylaitoksille ja luonnonravintolammikoille.

YVRL:n mukaisen maksunkannon kannalta olisi lisäksi huomattavasti sujuvampaa, jos ehdotetut muutokset tulisivat voimaan 1.1.2026. Jos se ei ole mahdollista, voimaantulo 1.7.2025 sallisi kertaluonteisen maksun piiriin kuuluvien toimintojen maksunkannon keväällä 2025 nykyisen sääntelyn mukaisena.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Helena Valve, Mikko Attila ja Tuuli Myllymaa.

Myllymaa Tuuli
Suomen ympäristökeskus SYKE